

PROJEKT RAKETTEN

UDSKOLING

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

OXFAM
Danmark

Indhold

Hvad er ProjektRaketten?	4
ProjektRaketten's fire faser	4
Byg jeres eget ProjektRaket-forløb	5
Sådan gør I:	6
1. Rammer for PBL-forløbet: Tid, fag, lokaler og lærerressourcer	6
2. Opfind jeres projekt	7
A. Start med eleverne: Afdæk elevernes interesser og forudsætninger	7
B. Definér mål og formål	7
C. Find på det gode projektspørgsmål	7
Inspiration til Projektspørgsmål	8
D. Få inspiration til produkter og find jeres autentiske modtager	9
Handlinger til støtte for Guatemala	9
E. PBL-projektets titel	10
3. Læg en plan	10
ProjektRaketten's fokusområder til mere elevinddragelse	12
Inspiration til at eksperimentere	13
Ressourcer	14
"Brug din stemme: Alle folks ret til god uddannelse i Guatemala"	15
Lektionsplan	16
Forberedelse	17
Dag 1: Opdag Guatemala - og alles ret til god uddannelse	18
Dag 1: Verdensmål 4 – God skole til alle	19
Dag 1: Livet i Guatemala	21
Dag 2: Talens formål og problemstilling	21
Dag 2: Vi undersøger vores problemstilling	24
Dag 2: Den gode tales struktur og sprog	24
Dag 3: Jeres taler til verden	26
Dag 3. Hack jeres tale!	27
Dag 3: Bliv klar til at lave jeres taler	28
Dag 4: Produktion af jeres taler til verden	30
Dag 5: Generalprøve	31
Dag 5: Evaluering	31
Dag 5: Fremlæggelse, fernisering og udstilling: Vores taler til verden!	32
SEND JERES TALER	32

Hvad er ProjektRaketten?

ProjektRaketten er et undervisningsmateriale baseret på PBL, projektbaseret læring. Det er en metode til at tilrettelægge undervisning, som tager afsæt i en autentisk problemstilling, der skaber engagement og kreativ tænkning. I grupper skal eleverne undersøge problemstillingen, få idéer, skabe et produkt og til sidst fremvise dét, de har lavet.

I ProjektRaketten til udskoling kan jeres klasse arbejde i dybden med LæseRakettens historier og FN's 17 Verdensmål. I kan bruge ProjektRaketten på to måder: Enten kan I bruge idékataloget til at skabe jeres eget PBL-forløb sammen med eleverne med afsæt i vejledningen på de næste sider. Eller I kan tage det køreklare ugeforløb og springe ud i det spændende PBL-forløb: "Brug din stemme: Alle folks ret til god uddannelse i Guatemala" Forløbet er dansk- og samfundsfagligt og knytter sig særligt til Verdensmål 4: Kvalitetsuddannelse. Det køreklare PBL-forløb er beskrevet i denne vejledning fra side 14 og frem.

ProjektRakettens fire faser

Uanset om I vælger at skabe jeres eget projektforsløb eller anvender det køreklare forløb, er ProjektRaketten bygget op omkring fire faser, der guider eleverne gennem en proces fra viden til handling.

1. FORSTÅfasen: I denne fase introduceres eleverne til forløbet. Det vil også være en fordel at introducere Verdensmålene og sammen se på, hvordan det er at være barn i Guatemala. Eleverne undersøger Guatemalas kultur, samfundsforhold og de udfordringer, som børnene i LæseRaketten står over for. De præsenteres for forløbets projektspørgsmål og problemstilling. Denne fase er vigtig, fordi den skaber en grundlæggende forståelse for PBL-forløbets centrale spørgsmål, problemstilling og vidensområder og giver eleverne en kontekst at arbejde ud fra.

2. IDÉfasen: Her skal eleverne brainstorme og udvikle idéer til løsninger på den problemstilling, I har præsenteret dem for, eller de selv har valgt i den forrige fase. Idéfasen er afgørende, fordi den sætter elevernes fantasi, kreativitet og handlekraft i spil.

3. LØSNINGSfasen: I denne fase skal eleverne omsætte deres idéer til konkrete produkter eller handlinger. De kan bygge prototyper, lave præsentationer, skrive artikler, planlægge events eller noget helt femte. Løsningsfasen er vigtig, fordi den giver eleverne mulighed for at konkretisere deres idéer og se dem blive til virkelighed. Løsningsfasen munder ud i en afslutningsbegivenhed i form af en event, fernisering eller præsentation, hvor eleverne præsenterer deres projekter for et publikum. Det er vigtigt, fordi det giver eleverne mulighed for at dele deres arbejde med en relevant modtager.

4. EVALUERINGSfasen: Eleverne reflekterer over deres læringsproces og evaluerer deres projekt. Evalueringsfasen er afgørende, fordi den giver eleverne (og jer som lærere) mulighed for at lære af deres erfaringer og forbedre deres evner til at arbejde projektbaseret.

Det skal understreges, at man sagtens kan vende tilbage til en tidligere fase, hvis der er behov for det. Hvis en gruppe fx har brug for mere viden, metoder eller værktøjer undervejs, vil det være en god idé at besøge forståelsesfasen igen. Eller man kan arbejde med redskaberne til at få idéer i mange sammenhænge undervejs. Eksempelvis: Hvordan kan man lave den gode fremlæggelse? Eller hvilket produkt kan vi fremstille? Her vil det være værdifuldt for eleverne at kunne genbesøge idéfasen. Modellen er derfor ikke lineær, og elementerne skal bruges dér, hvor der er behov.

Byg jeres eget ProjektRaket-forløb

De bedste PBL-forløb tager udgangspunkt i netop jeres fagligheder og netop jeres elever på netop jeres skole – i netop jeres lokalmiljø. I denne vejledning finder I derfor ingredienser og byggeklodser til at sammensætte et godt ProjektRaket-forløb, så I sammen kan udforme lige dét ProjektRaket-forløb, som vil tænde lyset og læringslysten i jeres elevers øjne. Inddrag derfor jeres elever i planlægningen! Se hvordan på side 11.

Tidsforbrug: Afsæt minimum to planlægningsmøder på ca. 1 ½ time i jeres team til at planlægge PBL-forløbet. I kan fx gå sammen i jeres årgangsteam.

Forberedelse: Inden første planlægningsmøde er det en fordel, hvis I har læst de tre historier i LæseRaketten, som er skrevet til udskolings-elever. Det er historierne om Roni og Cheily. Det er også en fordel, hvis I har kigget på ressourcerne på hjemmesiden til eleverne: <https://heleverdeniskole.dk/guatemala-2025/> og lærervejledningen: <https://heleverdeniskole.dk/laervervejledning-og-opgaver-2025/>. I kan også læse det køreklare PBL-forløb til udskoling og lade jer inspirere af det.

Del 1: Brug første møde på at afdække rammerne (punkt 1, tidsforbrug ca. 30 min.) og skitsere jeres projekt (punkt 2, A-D, ca. 60 min.).

Del 2: Brug andet møde på at lægge jer fast på projektet, finde en titel (punkt 2 og særligt 2, E, ca. 30 min) og planlægge, hvordan I vil udføre PBL-forløbet, samt hvordan I vil fordele lektionerne og den øvrige forberedelse imellem jer (punkt 3, 60 min.)

Sådan gør I:

1. Rammer for PBL-forløbet: Tid, fag, lokaler og lærerressourcer

Afdæk rammerne for jeres PBL-forløb i fællesskab. Hvor mange lektioner har I til rådighed? Hvor lang tid strækker forløbet sig over? Det er en god idé at have minimum 12 lektioner afsat til et PBL forløb, og de må gerne strække sig hen over minimum en uge. Det gode PBL-forløb varer gerne flere sammenhængende lektioner fordelt over én til fire uger. Det er også en fordel at inddrage forskellige fag i projektet. Dermed kan I også inddrage flere personaleressourcer i projektet. De fleste PBL forløb kan rumme mange fagligheder. Faget kan ses som en "brille", der får forskellige aspekter ved et tema til at træde frem. Mange fag er relevante at sætte i spil både i undersøgelsesfasen og produktionsfasen af et projektførløb. I kan hente inspiration i disse forslag:

1. Dansk: Danskfaget kan inddrages ved at fokusere på fx læsning af LæseRakettens tekster eller fremstilling af forskellige typer tekstprodukter (fx multimodal fremstilling). Find inspiration til forskellige medieproduktioner her:

<https://heleverdeniskole.dk/bibliotek/medievaerkstedet/>

2. Matematik: Matematikfagligt kan der arbejdes med tal og facts om skolegang, fattigdom eller ulighed i Guatemala. Her er udregning af procent, brøker og statistik oplagte kompetenceområder. I kan fx finde inspiration til fakta om Guatemala her:

<https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/fakta-og-landkort/>

3. Historie: Der kan arbejdes historiefagligt ved at kigge på historiske og samfundsfaglige begivenheder i Guatemala. Læs mere her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/historie-og-nutid/>

4. Religion: I kan inddrage religionsfaglige kompetencer ved at undersøge de mange trosretninger i Guatemala og relatere det til religiøse fortællinger eller ritualer i forskellige religioner. Læs om Guatemalas folk, religion og tro her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/guatemalas-folk/>

Det er også vigtigt at finde ud af hvilke lokaler og lokaliteter, I har til rådighed i PBL-forløbet. Har I adgang til faglokaler? Hvilke og hvornår? Det har betydning for jeres planlægning.

2. Opfind jeres projekt

Det gode PBL-forløb har en fængende overskrift og et engagerende, autentisk projektspørgsmål, som fanger lige netop jeres elever og sætter skub i deres virkelyst og motivation.

A. Start med eleverne: Afdæk elevernes interesser og forudsætninger

For at sammensætte det mest engagerende og vellykkede PBL-forløb, er det en god idé at tage udgangspunkt i elevernes interesser og forudsætninger. Hvor er jeres elever fagligt lige nu? Er der noget, de er særligt optaget af? Hvad rører sig i deres verden? Lav en brainstorm over teamet, hvor I dykker ned i observationer af jeres elever og afdækker deres viden, faglige ressourcer og interesser. Det er oplagt at inddrage eleverne i denne del af processen. I kan fx lege journalister i frikvarteret og lave små interviews med eleverne, hvor I stiller dem spørgsmål og skriver deres svar ned. Eller lad eleverne finde på hvilket fokusområde, projektspørgsmål og/eller produkt, de ønsker at arbejde med. Se *side 11 for mere inspiration til elevinddragelse i planlægningen.*

B. Definér mål og formål

Hvad er PBL-forløbets formål? Kortlæg PBL-forløbets faglige og sociale mål. Beslut, om der skal være fokus på andre kompetencer og målsætninger end de fagfokuserede såsom udvikling af elevernes samarbejdsevner, kreativitet og innovation, styrkelse af klassens fællesskab, inklusion mv.

C. Find på det gode projektspørgsmål

Brug tid på at afsøge og udvælge et engagerende og autentisk projektspørgsmål, der tager afsæt i Verdensmålene, LæseRaketten i Guatemala og Hele Verden i Skoles øvrige materialer. Fem kendetegn ved det gode projektspørgsmål er: 1) Det er relevant, aktuelt og virkeligt. 2) Det er meningsfuldt for børnenes egne liv. 3) Det rammer elevernes interesser – og jeres. 4) Det involverer muligheden for at arbejde med de ønskede faglige og sociale mål. 5) Det kalder på innovativ handlen og giver mulighed for at gøre en forskel. Lad jer inspirere af projektspørgsmål på næste side, som tager udgangspunkt i LæseRaketten's historier og FN's 17 Verdensmål.

Inspiration til Projektspørgsmål

Hvordan kan vi få flere til at kæmpe for børns ret til uddannelse ved at dele viden om Guatemala med andre skoler og fællesskaber? (Verdensmål 4)

Hvordan kan vi være med til at kæmpe for retfærdighed og ligestilling mellem kønnene – ligesom Cheily drømmer om at gøre – så piger og kvinder ikke skal udsættes for vold og diskrimination? (Verdensmål 5)

Hvad kan vi gøre for, at børn i Guatemala kan blive i skolen, når de ligesom Ronis og Cheilys klassekammerater må stoppe for at arbejde og tjene penge på grund af ulighed og fattigdom? (Verdensmål 1, 4 og 10)

Hvordan kan vi øge folks viden om den ulighed, der findes i Guatemala, hvor nogle få ejer meget, mens flertallet lever i fattigdom? (Verdensmål 10)

Hvad kan vi gøre for at styrke alle folks demokratiske rettigheder og bekæmpe kriminalitet, vold og korrupsion – ligesom Roni, der bor i rød zone i Guatemala City? (Verdensmål 16)

Hvad kan vi lære af Guatemalas forskellige folks særlige forhold til naturen, og hvordan kan vi bruge denne viden til at gøre mere for klima, natur og miljø? (Verdensmål 15)

Hvad kan vi gøre for at passe på miljøet og naturen i Guatemala, hvor store virksomheder dyrker plantager og laver minedrift, der forurener og ødelægger naturen? Hvordan påvirker vores forbrug i Danmark forurening af natur og miljø i Guatemala? (Verdensmål 15)

Hvordan kan vi være med til at sikre, at alle børn i Guatemala har adgang til sund mad og ernæring, når mange familier kæmper med fattigdom og fødevaremangel? (Verdensmål 1 og 2)

Hvordan kan vi skabe en følelse af globalt medborgerskab og ansvar for hinanden, uanset hvor i verden vi bor? (Verdensmål 16)

D. Få inspiration til produkter og find jeres autentiske modtager

Hvordan får projektet værdi, der rækker ud af klasseværelset – lokalt eller globalt? Hvem er en god modtager af klassens budskaber eller undersøgelser?

Handlinger til støtte for Guatemala

Oplysning og bevidsthedsskabelse:

1. **Lav en informationskampagne om jeres valgte udfordringer i Guatemala:** Design plakater, brochurer eller flyers, der informerer om de udfordringer, børn og unge i Guatemala står overfor.
2. **Skriv et blogindlæg eller en artikel til skolens avis:** Del historierne om Roni og Cheily og forklar, hvorfor et godt liv og en god fremtid er vigtigt for alle unge.
3. **Lav en præsentation til andre klasser:** Fortæl om jeres projekt og om, hvad I har lært om børnenes liv i Guatemala.
4. **Organisér en temadag om Guatemala:** Invitér gæstetalere, vis film, afhold workshops og skab en dag med fokus på Guatemalas kultur, udfordringer og muligheder. Temadagen kan holdes for forældre, skolen eller andre relevante modtagere.
5. **Del jeres projekt på sociale medier:** Brug hashtags som #FNsVerdensmål og #Guatemala til at sprede budskabet.
6. **Lav en foto- eller videoudstilling:** Vis billeder eller videoer fra Guatemala, der illustrerer vigtigheden af at støtte jeres valgte udfordring. Eleverne kan selv tage billeder eller videoer under projektarbejdet, eller I kan bruge materiale fra Hele Verden i Skole.
7. **Skriv et brev til en politiker:** Fortæl om jeres projekt og inspirér politikere til at prioritere støtte til udviklingssamarbejdet.

Kreative projekter:

8. **Design t-shirts med budskaber om Guatemala:** I kan designe og trykke t-shirts for at skabe opmærksomhed på jeres valgte udfordringer i Guatemala.
9. **Lav en kogebog med opskrifter fra Guatemala:** Vis eller sælg kogebogen for at skabe opmærksomhed omkring børn og unges liv i Guatemala.
10. **Lav kunstværker inspireret af Guatemalas kultur:** Udstil værkerne og invitér forældre, andre klasser eller lokale aktører til fernisering.

11. **Skriv en sang eller et digt om Guatemala:** Optræd med sangen eller digtet til en skolekoncert eller et andet arrangement.

12. **Lav et teaterstykke om børnenes liv i Guatemala:** Optræd med stykket for andre klasser, for lokale foreninger i jeres område eller for forældre.

Peer-to-peer-aktiviteter:

19. **Lav et videoprojekt om Guatemala:** Del videoen med andre skoleelever i Danmark og internationalt. Fx gennem Global Action Week for Education.

20. **Skriv et postkort til Andreina:** Fortæl om jeres liv og tanker i et postkort til Andreina.

Langsigtede indsatser:

23. **Start en skoleklub med fokus på Verdensmålene:** Lær om forskellige lande og kulturer, og engagér jer i projekter, der støtter udviklingssamarbejdet.

24. **Vær ambassadører for Verdensmålene:** Fortsæt med at sprede opmærksomhed om vigtigheden af at arbejde for Verdensmålene, og inspirér andre til at handle.

25. **Inkorporér global dannelse og Verdensmålene i jeres skolefag:** Undersøg mulighederne for at integrere temaer om udviklingssamarbejdet i fag som dansk, engelsk, samfundsfag og geografi.

E. PBL-projektets titel

Når I har indkredset fokusområde, projektspørgsmål og mulige produktprodukter og modtagere, er det vigtigt at finde en god titel til projektet. Sæt tid af til at finde på en titel til projektet, som er fortællende, fængende og også gerne sjov. Formålet er at vække elevernes nysgerrighed – og få dem til at glæde sig til forløbet. En god titel er som salt til et æg: Det er det samme æg – men alligevel ikke helt det samme æg.

3. Læg en plan

Aftal hvordan I vil afvikle PBL-forløbet. For hver af de fire faser (Forstå, Idé, Løsning, Evaluering) kan I med fordel lave en plan for, hvor mange lektioner der skal bruges, hvilke(t) fag og faglige mål der skal være fokus på, samt hvilke materialer, ressourcer og lokaler der skal være til rådighed.

Tips til planlægning af FORSTÅ-fasen:

Varighed ca. 4-6 lektioner.

- Lav en sjov og motiverende intro-lektion. Find inspiration på side 14 og frem i ProjektRaketten-forløbet til Udskoling.
- Lad gerne én af de første lektioner i Forståfasen starte med at eleverne sætter deres eksisterende viden i spil.
- Afsæt tid til, at eleverne (selv?) etablerer nogle gode grupper, hvis gruppearbejde er en del af planen.
- Understøt, at eleverne selv laver research, finder viden eller arbejder selvstændigt med at mestre en faglig metode eller et værktøj.

Tips til planlægning af IDÉfasen:

Varighed: 1-2 lektioner. Kan gentages.

- Idéfasen er ofte hurtigt overstået, da mange kan have svært ved at brainstorme i længere tid og gerne vil i gang med at udforme deres produkter og løsninger. Brug gerne øvelser eller spørgeteknikker til at holde eleverne åbne og i gang. De bedste idéer opstår, når man bruger tid på at udvikle, udbygge, kombinere og eksperimentere sig frem. Bliv inspireret til kreative øvelser her: <http://xn--idetning-k3a.dk/>

Tips til planlægning af LØSNINGSfasen:

Tidsforbrug: min. 6-10 lektioner. Gerne mere.

- Lad Løsnings-fasen fylde flest lektioner. Når eleverne først har engageret sig i en idé, vil de fleste gerne brug lang tid på at udføre og finjustere deres løsninger.
- Indbyg gerne prototyper og feedback i Løsningsfasen, hvis I har tid og mulighed for det.
- Indbyg gerne "Forstå-fase"-lektioner i Løsningsfasen, altså lektioner, hvor eleverne går "tilbage" og undersøger projektspørgsmålets tematikker nærmere eller får viden om en metode eller et værktøj, de kan bruge til deres løsningsforslag.
- Planlæg en afsluttende begivenhed, hvor eleverne viser eller præsenterer deres løsninger. Eksempelvis en fernisering, udstilling, festival, skolekoncert, udgivelsesfest, filmaften, spilaften, foredrag, virksomhedsbesøg, temahyttetur, udflugt eller hvad der nu passer til jeres projektspørgsmål og projektprodukter. Husk at give eleverne tid og redskaber til at forberede præsentationen af deres projektprodukter.

Tips til planlægning af EVALUERINGSfasen:

Tidsforbrug: ca. 2-4 lektioner.

- Invitér eleverne til at evaluere deres individuelle indsats, gruppens samarbejde og klassens eller årgangens forløb.

- I kan med fordel lægge en mere omfattende evaluering lige inden eller lige efter en eventuel fernisering eller produktpræsentation.
- Indbyg også meget gerne korte evalueringer af gruppens samarbejde, af forskellige aktiviteter eller af hver fase, inden I starter på en ny.

ProjektRakettens fokusområder til mere elevinddragelse

Det er vigtigt at tænke elevinddragelse og -medbestemmelse med ind i planlægningen af et PBL-forløb, da det øger elevernes motivation, skoleglæde og lyst til at lære. Find mere inspiration til elevinddragelse i Danske Skoleelevers ressourcer her:

<https://skoleelever.dk/til-elevraad/mere-elevinddragelse/>

- **Valg af fokus for projektet:** Giv eleverne medbestemmelse ved at lade dem vælge, hvilke aspekter af Verdensmålene og børns liv i Guatemala, de vil fokusere på. Brug fx billeder fra kilderne som inspiration til en brainstorm om temaer som fattigdom, uddannelse, sundhed, rent vand, klima, miljø etc.
- **Formulering af projektspørgsmål:** Hjælp eleverne med at formulere et stærkt og engagerende projektspørgsmål. Lad dem eksperimentere med forskellige kombinationer af elementer for at skabe et spørgsmål, der er relevant for deres valgte fokus.
- **Planlægning af aktiviteter og tidslinje:** Inddrag eleverne i at planlægge projektets aktiviteter, herunder research, dataindsamling, produktudvikling og præsentation.
- **Valg af produkt:** Lad eleverne være med til at bestemme, hvilket produkt de vil skabe i projektet. Skal det være en kampagne, en model, et rollespil, en film, en podcast, en kunststilling eller noget helt andet? Giv dem mulighed for at vælge et produkt, der matcher deres interesser og kompetencer.
- **Fleksible arbejdsformer:** Giv eleverne mulighed for at vælge, hvordan de vil arbejde med projektet, fx individuelt, i par eller i grupper. I kan også arbejde med gruppekontrakter og samarbejdsaftaler.
- **Brug af "Talegrebskort":** Anvend "Talegrebskort" for at sikre, at alle elever får mulighed for at deltage aktivt i gruppearbejde og diskussioner. Dette kan hjælpe med at skabe en mere ligeværdig og inkluderende læringskultur. Find eksempler på Talegrebskort i Danske Skoleelevers materialer, som kan downloades her: <https://skoleelever.dk/til-elevraad/mere-elevinddragelse/>
- **Løbende feedback og evaluering:** Giv eleverne løbende feedback på deres arbejde og inddrag dem i evalueringen af projektets proces og resultater. Brug fx "Burgermodellen" til at strukturere feedback på en konstruktiv måde.

- **Refleksion over læringsprocessen:** I kan opfordre eleverne til at reflektere over deres læring, både individuelt og i grupper. Hvilke nye færdigheder har de tilegnet sig? Hvad har de lært om sig selv som elever og om at samarbejde med andre? Hvordan kan de bruge deres nye viden og erfaringer i fremtiden?

Inspiration til at eksperimentere

Brug PBL-forløbet til at eksperimentere med at organisere jer anderledes, række ud til lokalområdet og bruge skolen på nye måder.

Eksperimentér med måden, I organiserer jer på ved at

... undervise sammen, observere hinandens undervisning eller deles om lektionerne på en anden måde end I plejer (fx med inspiration fra co-teaching eller PLF, Professionelle Læringsfællesskaber).

... skiftes til at have mange elever i kort tid eller få elever i lang tid.

... bruge kortere tid på fælles instruktioner, hvor eleverne skal lytte – og mere tid på at eleverne selv arbejder, undersøger og løser opgaver.

... lade eleverne fordybe sig i længere tid, end de plejer, i et enkelt fag, materiale, tema eller spørgsmål.

... lade eleverne indgå i arbejdsgrupper på tværs af klasser eller årgange.

... gå på opdagelse i rum, materialer eller faglokaler, I sjældent bruger.

Ræk ud til lokalområdet ved at...

... lave en brainstorm på lokaliteter, ressourcer, aktører og steder i nærheden af skolen, som kan spille en meningsfuld rolle i jeres PBL-forløb. Skriv alle steder ned, I kan komme i tanke om. Ud fra hvert sted skriver I nu stikord til, hvilke idéer I har til, hvordan netop dét sted eller den aktør kunne være relevant at inddrage i jeres PBL-forløb. Kunne det være et sted eleverne gik på opdagelse? Eller lavede en matematikopgave? Lærte om, hvordan dén virksomhed laver projekter? Holdt foredrag? Eller hørte et foredrag? Lærte om et værktøj? Lavede en udstilling?

Brug skolens rum: Inddrag de fysiske rammer i jeres projektuge ved at...

... bruge vægge eller møbler til at lave udstillinger, materialeborde, arbejdsborde eller gruppeborde i klasseværelset eller på tværs af årgangen.

... skabe forskellige zoner i de rum, I har til rådighed. Indret fx steder til fordybelse og research, til individuelt arbejde eller gruppearbejde, til fælles beskeder og/eller til faglige (elev)præsentationer.

... indrette klassens eller årgangenes rum i fællesskab. Lad fx eleverne indrette deres gruppe-arbejdsplads sammen som en del af arbejdet med deres gruppekontrakt i starten af forløbet. Eller opfind sammen en ny måde at indrette rummene på, som I synes inviterer særligt til kreativitet og samarbejde.

Ressourcer

- Find inspiration til lektionsplaner og øvelser i lærervejledningen og opgaverne til udskoling: <https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/danmark/laerervejledning-og-opgaver-2025/>
- Elevressourcer om LæseRaketten i Guatemala: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala-2025/>
- Elevressourcer om FN's 17 Verdensmål: <https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/>

Rigtig god fornøjelse med jeres PBL-forløb!

”Brug din stemme: Alle folks ret til god uddannelse i Guatemala”

Et køreklart PBL-forløb med fokus på Verdensmål 4 og LæseRaketten i Guatemala

Formål: At styrke elevernes forståelse af Verdensmål 4 – kvalitetsuddannelse med særligt fokus på retten til god uddannelse i Guatemala. At eleverne udvikler handlekompetencer ved at formulere løsningsforslag og kommunikere dem gennem taler. At eleverne gennem arbejdet med Cheilys og Ronis historier opnår en dybere forståelse af globale problemstillinger og ulighed og inspireres til at blive aktive medborgere.

Varighed: 5 dage

Målgruppe: Udskoling, 7. – 9. klasse

Projektpørgsmål: Hvordan kan vi som danske elever bidrage til at skabe bedre uddannelse og muligheder for folk i Guatemala inspireret af Cheily og Ronis kamp for retfærdighed?

Produkt: I PBL-forløbet udarbejder eleverne taler med fokus på Cheily og Ronis historier og deres tanker om, hvordan man arbejder for at sikre folks rettigheder – særligt retten til uddannelse. Talerne kan præsenteres på forskellige platforme til indflydelsesrige personer, fx politikere eller organisationer. De kan også fremlægges for lokale aktører, andre skoleklasser eller forældre.

Fag:

Dansk: Eleverne arbejder primært med kompetenceområdet fremstilling i forbindelse med produktionen af deres taler. Der er fokus på vidensområderne: planlægning, forberedelse, fremstilling, respons, korrektur og præsentation.

Samfundsfag: Eleverne arbejder i deres undersøgelsesarbejde med kompetenceområderne politik samt sociale og kulturelle forhold.

Forløbsbeskrivelse: Først introduceres eleverne til det fælles projekt og undersøger en sanselig udstilling. De hører en tale, laver en teambuilding-øvelse og danner grupper. Derefter inviteres eleverne til at reflektere over skolens rolle i den enkeltes liv og i samfundet. De introduceres også til Verdensmålene, særligt Verdensmål 4 og læser i LæseRaketten om Cheily og Roni. Herefter undersøger de talen som genre og analyserer problemstillinger fra historierne for at indkredse, hvad deres taler skal handle om. De præsenteres for en tale af Emma Holten og analyserer den med afsæt i den gode tales struktur og sproglige virkemidler. Med afsæt i alt hvad de nu ved om emnet og gode taler, udvikler de idéer til kreative og innovative vinkler på deres tale. De bruger både hands-on

materialer og ai-værktøjet "SkoleGPT" til at få idéer. Derefter skaber de talerne. Til sidst holder de generalprøve, evaluerer og afrunder med et afsluttende event.

Lektionsplan

Lektion	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5
1 – 2	Opdag Guatemala - og alles ret til god uddannelse	Talens formål og problemstilling	Jeres taler til verden	Produktion af jeres taler til verden	Generalprøve
Pause					
3 – 4	Verdensmål 4 – God skole til alle	Vi undersøger vores problemstilling	Hack jeres tale!	Produktion af jeres taler til verden	Evaluering
Pause					
5 - 6	Livet i Guatemala	Den gode tales struktur og sprog	Bliv klar til at lave jeres taler	Produktion af jeres taler til verden	Fremlæggelse, fernisering og udstilling: Vores taler til verden!

SEND JERES TALER til Hele Verden i Skole. Så sørger vi for, at jeres budskaber når frem til danske politikere. Vi viser alle de taler, vi har modtaget, frem på Aktionsdagen, som er en dag, hvor vi sætter spot på alles ret til god uddannelse. Talerne udstilles på Christiansborg Slotsplads, hvor Aktionsdagen finder sted. I har også mulighed for at melde jer til Aktionsdagen og holde jeres tale for de fremmødte på dagen. Læs mere om Aktionsdagen og hvordan I tilmelder jer her: <https://heleverdeniskole.dk/det-kan-du-goere/danmark/vaer-med-i-aktionsugen-2025/>

Send jeres taler til:

Oxfam Danmark

Vesterbrogade 2B, 2. sal

1620 København K

Att: Hele Verden i Skole

Forberedelse

Læs: I kan forberede projektugen ved at læse de to historier i LæseRaketten, som er skrevet til udskoling. Det er historierne om Cheily og Roni. Læs også opslaget i LæseRaketten om Kvalitetsuddannelse: "Derfor er uddannelse nøglen" (s. 34) og "God skole er:" (s. 35). I kan vælge at læse dem i klassen i ugen op til PBL-forløbet – eller blot selv sætte jer ind i historierne inden første lektion.

Orientér jer i elevressourcerne til LæseRaketten her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala-2025/>

Prøv SkoleGPT: <https://skolegpt.dk/>

SkoleGPT er en open source, gratis og sikker generativ AI, der frit kan bruges af elever og lærere i Danmark. Som lærer kan du trygt inddrage ressourcen som AI-værktøj i din undervisning. SkoleGPT er udviklet af Future Classroom Lab og CFU ved Københavns Professionshøjskole. Privacy Policy kan findes her: <https://skolegpt.dk/privacy-policy/>

Print bilag med elevark. <https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/projektraketten-2025/>

Indkøb og materialer: Beslut hvilke idéer, I vil bruge til at iscenesætte rummet, når eleverne møder ind og køb det, I skal bruge. I skal også bruge redskaber og materialer til at eleverne kan skrive, dekorere, illustrere og skabe de innovative taler, som de finder på.

Overvej modtagere: Hvem skal kunne modtage elevernes taler? Hvordan skal elevernes præsentere deres taler – og hvem skal se/høre dem? Andre elever? Naboskolen? Lærerne? Forældre? Kan talerne udstilles og/eller læses højt på skolebiblioteket? Eller det lokale kulturhus? Eller en virksomhed i nærheden? Jo flere "autentiske" modtagere – dvs. folk, som kunne have en relevant interesse i at se/høre budskaberne fra elevernes taler – desto mere motiverende bliver deres arbejde i løbet af ugen. I kan med fordel inddrage eleverne i jeres overvejelser. Se mere på side 11. Lav aftaler om at holde eller vise talerne frem inden projektugen.

Iscenesættelse af rummet: For at skabe en engagerende start på forløbet, kan I lade jer inspirere af nedenstående forslag til en udstilling, som kickstarter den første lektion i PBL-forløbet. Lad jeres udstilling vise noget om Guatemala, LæseRakettens historier om Cheily og Roni og temaerne fra Verdensmål 4: Alles ret til god skole, fremtidsdrømme, taler og indflydelsesrige personer.

Idéer til iscenesættelse af rummet til den første lektion:

Skriv PBL-forløbets titel: "Brug din stemme: Alle folks ret til god uddannelse i Guatemala", eller print det på stort papir og hæng det op i klassen. Dekorér titlen med billeder eller tegninger, der illustrerer taler, at afholde en tale, at gå i skole og at bruge sin stemme.

Plakater og kort: Hæng plakater op, der viser Guatemalas natur, kultur og mennesker. Brug også et verdenskort eller en globus til at vise eleverne, hvor Guatemala ligger, så de får en geografisk forståelse af landet. I kan finde billeder af Guatemala her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala-2025/> og I kan finde facts om Guatemala på side 6 og 7 i LæseRaketten og online her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/historie-og-nutid/>.

Afspil musik fra Guatemala, når eleverne ankommer. Musikken skaber en positiv og afslappet atmosfære, som kan sætte tonen for dagen. I kan også overveje at hilse eleverne velkommen på spansk eller et maya-sprog for at fremme interessen for sproget og kulturen.

Afspil filmklip fra Guatemala, der viser det lokale liv, naturen og kulturen (fx uden lyd). Ved at vise disse klip skaber I en visuel kontekst, som eleverne kan relatere til, og som stimulerer deres nysgerrighed for emnet. Find videomaterialet her: <https://vimeo.com/user/13322627/folder/22916726?isPrivate=false>. I kan også afspille slides fra denne powerpoint med billeder og facts fra Guatemala: <https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/praesentation-af-guatemala-2025/>

Opsæt et "marked" med typiske frugter, grøntsager og krydderier fra Guatemala, såsom majs, forskellige slags bønner, chilifrugter, avokado, lime og kaffe. Lad eleverne dufte og røre ved ingredienserne.

Tilbyd eleverne en simpel guatemalansk ret eller snack, såsom kogte majscolber med lime og salt eller saltede tortilla-chips. Majs er en af de mest udbredte madvarer i Guatemala, og der dyrkes mange forskellige typer majs i flotte gule, røde og lilla farver. I kan også servere en lille kop fortyndet kaffe med sukker for eleverne. Næsten alle i Guatemala drikker en tynd og sød version af kaffe – også børn.

Hvis I har tid, kan I eventuelt finde nogle genstande fra Guatemala til jeres udstilling, såsom tekstiler, keramik eller musikinstrumenter. Dette vil give eleverne mulighed for at lære om kulturen gennem konkrete genstande.

Elevinddragelse: Det er en fordel, hvis I gør jer overvejelser omkring, hvilke aktiviteter og metoder fra forløbet, som passer bedst til netop jeres elever – er der noget i forløbet, I kan justere, så det rammer plet på netop jer og jeres klasse? Inddrag gerne eleverne i jeres overvejelser – I kan evt. inddrage dem i dele af selve planlægningen og forberedelsen af forløbet. Særligt iscenesættelsen af rummet, valg af modtagere/publikum og evt. afsluttende event med indbydelser og udstillinger kan med fordel planlægges i samarbejde med eleverne. Se mere på side 11 og lad jer også inspirere af Danske Skoleelevers materialer til elevinddragelse: <https://skoleelever.dk/til-elevraad/mere-elevinddragelse/>

Dag 1 Opdag Guatemala - og alles ret til god uddannelse

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: I de første to lektioner introduceres eleverne til det fælles projekt. I den første del vil eleverne undersøge udstillingen. I den anden del samles klassen og eleverne lytter til jeres tale om alles ret til god uddannelse (se bilag 1). I den sidste del laver eleverne en teambuilding-øvelse, som Roni også laver i ungdomsgruppen PJO. Til teambuilding-øvelsen skal I bruge et garnnøgle i en kraftig farve og med meget snor. Til sidst danner eleverne arbejdsgrupper, taler om det gode samarbejde (bilag 2) og opretter en gruppekontrakt for deres samarbejde i projektugen (bilag 3). Afslut timen med at danse som Roni og Auri: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/dans-med-roni-og-auri/>

Del 1. Velkommen og kort undersøgelse af udstillingen (10-15 min.)

- Tag imod eleverne i døren – byd den enkelte elev velkommen, evt. på spansk, og bed dem om at gå rundt og undersøge det, I har udstillet. Giv eleverne 5-10 min. til at undersøge udstillingen og smage, dufte eller prøve noget, I har fundet frem.

Del 2. En tale om alles ret til god uddannelse (15 min.)

- Saml eleverne et sted, som egner sig til at holde jeres tale. Det har stor effekt, hvis talen holdes på en talerstol eller et podie, hvor alle tydeligt kan se og høre den, der taler, inklusive visuelle virkemidler og kropssprog. Beslut om en af jer holder talen eller I deler den op imellem jer. I kan bruge den færdige tale i bilag 1 eller lave jeres egen! Hold talen for eleverne.
- Beskriv bagefter kort projektførløbet for eleverne og slutmålet: At de skal skrive en tale, som kan bidrage til, at børn og unge i Guatemala får adgang til en god uddannelse – og dermed hjælpe deres fremtidsdrømme på vej. Spørg eleverne, hvad de mener er vigtigt at lære for at kunne nå i mål med dette. Lad eleverne drøfte dette i grupper eller makkerpar, og saml op på idéer og forslag. Overvej om deres idéer giver anledning til at justere aktiviteter i forløbet, hvis ikke I allerede har inddraget dem i dele af planlægningen.

Del 3. Klassens spindelvæv, gruppedannelse og gruppekontrakt (60 min.)

- I Roni's ungdomsgruppe PJO har de en samarbejdsøvelse, hvor man sidder i en rundkreds og kaster et garnnøgle imellem sig, så det til sidst danner et spindelvæv imellem eleverne. Start del 3 med at bruge denne øvelse i klassen – den er på side 2 her: https://heleverdeniskole.dk/sites/default/files/file-attachments/%C3%98velser_fra_PJO_-_leg_spindelv%C3%A6v_og_afsp%C3%A6nding-PDF.pdf

Om ungdomsgruppen PJO

Ønsker om forandring spirer frem blandt mange af Guatemalas børn og unge. Roni prøver at stoppe volden og kriminaliteten i en af hovedstadens røde zoner ved at være med i gruppen, PJO, der betyder organiseret ungdomslederskab. Gruppen mødes hver anden uge. Her laver de øvelser med deres trænere. De lærer at tale foran hinanden, sige hvad de tænker og rejse problemer, som de selv møder i deres hverdag. De er også med til at finde på og skabe løsninger på deres udfordringer. Læs mere på denne side: <https://heleverdeniskole.dk/pjo-mtm-og-traeboernehaven/>.

- Eleverne inddeles nu i grupper på ca. fire, så de også kan arbejde i makkerpar undervejs – 2 og 2. Tag gerne stilling til, om eleverne skal være i kendte grupper, om de skal være sammen med nye kammerater eller selv vælge deres grupper.
- Sæt grupperne til at lave en gruppekontrakt (bilag 3) for deres samarbejde i den kommende uge. Gennemgå eller lav kriterier for det gode samarbejde (bilag 2). På baggrund af kriterierne, bed da den enkelte elev vurdere: Hvad er en vigtig ting for dig, når du/l samarbejder? Hvilke punkter er du særligt god til? Og hvilke punkter har du brug for hjælp til at blive bedre til? Lad eleverne dele deres overvejelser med hinanden. Bagefter skriver de gruppekontrakten under.
- Afrund lektionerne med en dans: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/dans-med-roni-og-auri/>

Dag 1: Verdensmål 4 – God skole til alle

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: I disse lektioner inviteres eleverne til at reflektere over skolens rolle – i den enkeltes liv og i samfundet. Derefter introduceres de til Verdensmålene, særligt Verdensmål 4. Med afsæt i Verdensmål 4 drøftes det, hvordan skolegang er med til at hjælpe drømme på vej, samt hvad der kendetegner ”god” skole. Til sidst introduceres eleverne til Roni og Cheily fra Guatemala. Sørg for at printe eller give eleverne adgang til materialer om Verdensmålene – og særligt Verdensmål 4.

Del 1. Hvis skolen forsvandt (45 min.)

- Spørg eleverne, ”Hvad tænker I, at der ville ske, hvis skolen forsvandt?” Lad eleverne få idéer til spørgsmålet i deres grupper. Giv dem først lidt tænketid og bed dem efterfølgende om at skiftes til at komme med et perspektiv/en idé. Når de ikke har flere idéer, så bed dem om at samle deres forslag under passende overskrifter

eller kategorier. Saml op fra de forskellige grupper for at understrege de mange forskellige perspektiver.

- Hvis I ikke har arbejdet med Verdensmålene før, kan I introducere til emnet ved at vise denne video: <https://vimeo.com/138185078>. Giv eleverne adgang til Verdensmålene med printede materialer eller digitalt, fx her: <https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/>) og lad dem drøfte i grupper, hvilke mål de ved mest om, og hvilke de finder mest vigtige. Kender de til nogle handlinger, de selv eller andre har gjort, som har hjulpet målene på vej?
- Introducér derefter eleverne for Verdensmål 4 – kvalitetsuddannelse for alle. I kan lade jer inspirere af denne tekst, som kan læses op:

Verdensmål 4 "Kvalitetsuddannelse til alle" handler om, hvordan vi sikrer god skole og uddannelse til alle i hele verden. Der er stadig et stykke vej til at alle får mulighed for kvalitetsuddannelse. På verdensplan er der mere end 128 mio. børn og unge i alderen fra 1. til 9. klasse, der ikke går i skole. Der er heller ikke lighed i uddannelse. På verdensplan modtager flere drenge end piger uddannelse. Men hvad er egentlig kvalitetsuddannelse og god skole? Det er blandt andet, at undervisningen foregår på et sprog, som eleverne forstår. At lærerne har en god uddannelse og er med til at skabe trivsel og et trygt rum for alle eleverne. I en god skole lærer børn at læse, skrive og regne. Og de lærer også at samarbejde, være kreative og løse problemer. Det er også vigtigt, at man lærer om rettigheder og demokrati, så man får viden om, hvordan man bliver en aktiv borger og deltager i udviklingen i sit land. Det er vigtigt, at det er gratis at gå i skole, så alle har mulighed for at få undervisning. Når det er gratis at gå i skole, betyder det ofte, at samfundet betaler for, at man kan få en uddannelse. Derfor er skole og uddannelse en del af et lands politiske beslutninger. Se mere her: <https://heleverdeniskole.dk/verdensmaalene/maal-4-kvalitetsuddannelse/>

Del 2. Roni og Cheily fra Guatemala (45 min.)

- Introducér historierne om Roni og Cheily, og se videoerne om hver af dem sammen i klassen. Roni: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/roni/> og Cheily: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala/cheily/>
- Bed eleverne om at læse Roni og Cheily's historier med Makkerlæsning i grupperne: Hver gruppe deler sig i to hold, som læser hver sin historie og laver et kort resumé af teksten til den anden del af gruppen, så alle elever enten har læst

eller hørt et resumé af begge historier. Afslut lektionen med, at eleverne kort præsenterer deres resuméer af teksten for hinanden i grupperne.

Dag 1: Livet i Guatemala

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: I første del genbesøger eleverne Cheily og Ronis historier og reflekterer over de udfordringer, de har i deres liv gennem en ny version af øvelsen med garnnøglet. Bagefter introduceres eleverne til dén refleksionsopgave, som de dagligt skal arbejde med i forløbet. Til disse lektioner skal der bruges en refleksionsbog, dvs. en digital eller analog dagbog, og garnnøgler samt bilag 3 og 4.

Del 1: Gode og udfordrende ting fra Cheily's og Roni's liv (30 min.)

- Lad eleverne starte lektionen med at samle op på historierne om Roni og Cheily ved at gentage garnnøgle-øvelsen med et twist: Nu skal de fortælle, hvad der er af udfordringer – og gode ting – i Roni og Cheily's liv, hver gang de kaster til hinanden. Lad dem nævne en god ting og en udfordring hver, inden de kaster garnnøglen videre. Saml op ved at koble deres udfordringer til adgangen til kvalitetsuddannelse. Hvilke muligheder for at ændre deres liv, samfund og fremtid, kan de få gennem en god uddannelse? Hvilke uddannelser kan hjælpe dem videre?

Del 2: Refleksionsbog (45 min.)

- Som afslutning på dagen introduceres eleverne til deres refleksionsbog. Afhængigt af hvor trænet eleverne er i at reflektere over deres egen læreproces, kan du støtte dem i deres skriveproces gennem bilag 3.

Del 3: Makkertanker (15 min.)

- Slut dagen med, at eleverne rejser sig og fanger en "makker" fra et andet team. Giv hvert makkerpar et spørgsmål fra listen i bilag 4. Du kan printe dem og klippe dem ud, så der står et spørgsmål på hver seddel. Giv tænketid, fortæl hvem der starter, og lad dem dele med deres makker. Gentag flere gange i løbet af projektføreløbet.

Dag 2: Talens formål og problemstilling

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: I disse lektioner skal eleverne gå på opdagelse i talen som genre. Derefter går eleverne i gang med at arbejde med indholdet i deres tale ved at reflektere over, hvilke

udfordringer der er knyttet til Verdensmål 4 – Kvalitetsuddannelse for Roni og Cheily. Dette gør I gennem øvelsen "Problemtræet". Sørg for at printe og klippe kort til "Match-min" øvelsen med talegenrer (bilag 6), samt A3 papir og tusser i forskellige farver til elevernes problemtræer.

Del 1: Talen som genre (45 min.)

- Fortæl eleverne, at I skal gå på opdagelse i talen som genre. Spørg eleverne: hvad bruger man egentlig en tale til? Lad dem reflektere kort over spørgsmålet i deres gruppe.
- Udvid elevernes viden om de forskellige formål en tale kan have. Brug genrerne fra bilag 6 (eller udvid med jeres egne) og brug metoden "Match-min" (se næste side). Tal bagefter med eleverne om, at en tale godt kan indeholde forskellige genrer og formål.
- Tal kort med eleverne om, hvilken tale de kunne holde i forhold til udfordringerne i Cheilys og Ronis liv. Hvilke genrer synes de passer bedst til formålet? Lad dem svare i plenum eller vende spørgsmålet i deres grupper.

Match-min

Formål: Få kendskab til fagligt indhold ved at matche kort med relateret information. Til øvelsen skal I printe bilag 6 og klippe alle boksene ud, så der er et sæt "kort" med overskrifter (talegenrerne) og et sæt "kort" med beskrivelser, der matcher overskrifterne. Metoden giver bevægelse og variation i undervisningen.

Organisering: Hele klassen

Fremgangsmåde:

1. Uddel kort med overskrifter og beskrivelser til alle elever. Lad dem læse kortene.
2. Eleverne cirkulerer og bytter kort på kryds og tværs
3. På signal finder eleverne deres match
4. Gentag processen efter behov, så de kommer igennem de forskellige genrer.

Tips:

- Giv ventende elever diskussionsspørgsmål
- Overvej stilhed under matchning
- Instruér eleverne om placering efter match
- Lad matchede par diskutere deres kort

Del 2: Hvad skal jeres tale handle om? (45 min.)

- Eleverne skal i gang med at reflektere over, hvordan Cheily og Ronis udfordringer er knyttet til Verdensmål 4 – Kvalitetsuddannelse. Hvad ville Cheily og Roni kunne opnå i deres liv, hvis de havde bedre adgang til en god uddannelse? Hvilke problemer kan de identificere, som er relateret til god uddannelse i Guatemala? Brug problemtræet som redskab og lad dem tegne og udfylde det i deres grupper. Fortæl eleverne, at de skal arbejde videre med deres problemtræer i næste lektion.

Problemtræet

Problemtræet er et værktøj, der kan bruges til at visualisere komplekse problemstillinger og hjælpe eleverne med at forstå sammenhængen mellem årsager, virkninger og mulige løsninger.

Sådan bruger I problemtræet:

Tegn et træ på tavlen og forklar, hvordan man udfylder det med nogle eksempler. Giv så eleverne papir og tusser til at tegne et træ i gruppen på et A3-ark, så de selv kan udfylde det.

Sådan udfylder I træet:

1. Stammen: Skriv den overordnede problemstilling i træets stamme. I kan bruge problemstillingen: "Ulighed i adgang til uddannelse for børn og unge i Guatemala." I kan også finde jeres egen problemstilling relateret til Verdensmål 4 i fællesskab i klassen.
2. Grenene: Brug grenene til at skrive de negative virkninger af problemet, fx: "Frafald fra skolen", "Manglende jobmuligheder" og "Fattigdom".
3. Rødderne: Brug rødderne til at skrive de underliggende årsager til problemet, fx: "Diskrimination," "Manglende ressourcer til uddannelse," "Sproglige barrierer."
4. Bladene: Brug bladene til at skrive mulige løsninger på problemet, fx: "Støtte tosprogede uddannelsesprogrammer," "Bekæmpe diskrimination," "Øge statslig finansiering af uddannelse i Guatemala."

Problemtræet kan bruges til at:

- Skabe struktur og overblik over et komplekst problem.
- Identificere de vigtigste årsager og virkninger.
- Udvikle kreative løsningsforslag.
- Stimulere elevernes kritiske tænkning og diskussion.

Dag 2: Vi undersøger vores problemstilling

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: Eleverne udvælger en problemstilling fra problemtræet, som de undersøger nærmere gennem research. Brug Hele Verden i Skoles ressourcer til deres research her: <https://heleverdeniskole.dk/til-eleven/guatemala-2025/>

Undersøgelse af problemstillinger (90 min.)

- Eleverne starter med at vælge en problemstilling i gruppen, som de forsøger at sige så meget om som muligt med afsæt i problemtræet. De kan identificere, hvilken effekt problemstillingerne medfører, og hvordan de påvirker muligheden for "god skole." De kan notere argumenter for, hvorfor de mener det er vigtigt, og hvilke løsninger de evt. kunne finde.

Dag 2: Den gode tales struktur og sprog

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: I denne lektion arbejder eleverne med, hvad der kendetegner en god tale, og de bliver introduceret for en tale af Emma Holten. Eleverne skal i deres grupper have adgang til computere eller tablets, der kan afspille video med lyd. Print bilag 7, som eleverne skal bruge til at undersøge Emma Holtens tale, og bilag 8 og 9 med gode råd til deres egne taler.

Del 1 Emma Holtens tale (15 min.)

- Lad eleverne høre Emma Holtens tale til mændene på kvindernes internationale kampdag: <https://www.youtube.com/watch?v=VqLJJIZmpkA>. Gennemgå evt. nogle af de begreber, som Emma Holten bruger i sin tale, inden I hører talen. Udover ordlisten kan det også være relevant at give eleverne en kort introduktion til Emma Holten, hendes arbejde som feminist og hendes fokus på kønsroller og ligestilling.

Ordliste til Emma Holtens tale:

- **Feminist:** En person, der arbejder for kvinders rettigheder og ligestilling mellem kønnene.
- **Kvindernes Internationale Kampdag:** En dag (8. marts), hvor man fejrer kvinders rettigheder og sætter fokus på ligestilling.
- **Maskulinitet:** De kendetegn, der traditionelt forbindes med at være mand.

- **Maskulinitetsnormer:** De forventninger og idealer, der findes i samfundet om, hvordan en "rigtig" mand skal opføre sig.
- **Sexist:** En person, der diskriminerer eller har fordomme mod et andet køn.
- **Udkantsdanmark:** Områder i Danmark, der ligger langt fra de større byer.
- **Shoutout:** En hilsen eller hyldest.

Emma Holten er en dansk feminist, aktivist og debattør, født i 1991. Hun blev kendt i offentligheden i 2014, da hun tog kampen op mod hævnporno. Dette skete, efter hun selv blev offer for hacking og deling af private nøgenbilleder uden hendes samtykke. Som reaktion på dette lancerede Holten projektet "Samtykke", hvor hun publicerede nye, selvvalgte nøgenbilleder for at tage kontrol over sin egen krop og historie. Dette projekt skabte stor debat og opmærksomhed både i Danmark og internationalt. Siden da har Emma Holten været en fremtrædende stemme i debatten om digital chikane, seksualitet og ligestilling. Hun holder foredrag, skriver artikler og deltager ofte i mediedebatter om disse emner. Holten har studeret kønsstudier og litteratur på Københavns Universitet og arbejder nu som redaktør og foredragsholder.

Del 2. Den gode tales struktur (30-45 min.)

- Fortæl eleverne, at de skal finde strukturen i Emma Holtens tale. Giv eleverne et print af bilag 7 samt linket til talen, så de kan genbesøge talen, mens de drøfter spørgsmålene.
- Giv dem bagefter bilag 8, og bed dem tale om i gruppen, hvordan de kan lade sig inspirere af Emma Holtens tale, når de skal lave deres egen.

Del 3. Den gode tales sprog (30-45 min.)

- Fortæl eleverne, at de nu skal have fokus på sproget i talen. Lad eleverne sammen lave en liste over, hvilke sproglige virkemidler, der er vigtige i en tale i deres grupper.
- Når de har lavet deres egen liste i gruppen, så uddel bilag 9, og bed eleverne om at skiftes til at læse et punkt op og vurdere, om de allerede har det på deres egen liste og forklare, hvorfor det er vigtigt.

Bonusopgave for at udfordre dine elever:

- Introducér eleverne for de tre appelformer. Giv dem bilag 10 og lad dem drøfte, hvilke appelformer som Emma Holten benytter sig af.

- Giv hver gruppe et sæt udklippede sedler fra bilag 11. Lad eleverne skiftes til at trække et udsagn, som de læser højt for deres gruppe og herefter vurdere hvilken appelform, der er tale om.
- Bed eleverne om at lave refleksioner over dagens indhold og proces i deres refleksionsbog. Gentag også makkerrefleksion.

Dag 3: Jeres taler til verden

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: Eleverne lægger sig fast på, hvordan de vil holde deres taler og hvilke problemstillinger, de vil have fokus på. Når alle har taget en beslutning og er klar til at arbejde videre, skal de undersøge, hvem modtageren af deres tale skal være.

Del 1. Hvordan og om hvad skal I holde jeres tale? (45 min.)

- Eleverne skal nu beslutte om de vil holde deres taler individuelt, i makkerpar eller som gruppe, samt hvilke problemstillinger fra Roni og Cheilys historier, de vil arbejde med. De fleste erfaringer vi har med taler, er individuelle taler, så præsenter evt. nedenstående idéer for eleverne.
- Giv eleverne individuel tænketid i forhold til hvordan (gruppe, makkerpar, individuelt) og om hvad (problemstillinger) den enkelte ønsker at holde sin tale. Mind eleverne om kendetegn for det gode samarbejde og hjælp dem evt. med en demokratisk afstemning, hvis de ikke kan nå til enighed.

Forslag til hvordan man kan holde en tale sammen

1. Tag det på skift:

- Forskellige personer kan tage sig af forskellige dele af talen
- Fx én person indleder, en anden kommer med historier, og en tredje slutter af

2. Interager med hinanden:

- I kan stille spørgsmål til hinanden under talen
- Eller komme med kommentarer og bygge videre på hinandens pointer

3. Del temaer eller roller:

- I kan hver have ansvaret for et bestemt tema eller perspektiv i talen
- Måske én har ansvar for de alvorlige budskaber, mens en anden tager sig af de sjove indslag

4. Lav et dialogisk oplæg:

- I kan lave en form for debat eller samtale mellem jer undervejs i talen
- På dén måde bliver det mere levende og interaktivt for publikum

5. Vis forskellige sider af et emne:

- I kan hver præsentere jeres vinkel på eller erfaring med emnet
- På dén måde får tilhørerne et mere nuanceret billede

Del 2. Hvem er modtageren af jeres tale? (45 min.)

- Bed eleverne undersøge, hvem de vil holde talen til. Lad dem vælge minimum tre forskellige modtagere, fx verdenssamfundet, danske borgere eller undervisningsministeren. Lad dem diskutere i grupperne, hvilken betydning modtageren har for virkemidler og udformningen af deres tale, fx: Skal de optage talen på video, så de evt. kan sende den til deres modtager? Skal de bruge billeder eller visuelle virkemidler til deres tale? Skal de holde tale for politikere og andre elever på Aktionsdagen? Skal de skrive talen ned på smukt papir, så den kan udstilles? Hvis klassen har arrangeret en temadag eller et event, hvor eleverne skal holde tale for forældre, elever, en naboskole eller lignende, så lad dem arbejde med, hvad denne modtager betyder for talen her.

Dag 3. Hack jeres tale! (90 min.)

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: I disse lektioner får eleverne idéer til, hvordan de kan skabe en kreativ vinkel på deres tales form eller indhold. Hvordan laver de en tale, som er særligt overraskende, innovativ eller virkningsfuld? Lad dem først gå på opdagelse i farver, former, materialer og andre sanselige udtryk, som kunne inspirere dem til at skabe en innovativ vinkel på formidlingen af budskaberne i deres taler. De kan fx lave en collage, tegne eller bygge en LEGO-figur, der viser deres budskaber. Vær ikke nervøs for at dine elever er for gamle til LEGO – de fleste unge elsker at få hænderne i LEGO og andre materialer, og synes det er sjovt og nostalgisk. Saml op i grupperne og sæt dem bagefter i gang med at få idéer ved hjælp af SkoleGPT. Uddel bilag 12 som støtteark til arbejdet med SkoleGPT. Bagefter laver eleverne et pitch af deres bedste idéer til hinanden og får feedback. Uddel bilag 13 til at strukturere deres pitch.

Del 1. Kreative taler (45-60 min.)

- Lad eleverne gå på opdagelse i materialerne. Lad dem vælge en lille kreativ opgave, som aktiverer deres hænder. Fx at tegne mønstre og farver inspireret af Guatemalas kulturer, skrive budskaber fra deres problemstillinger med en flot håndskrift eller bygge deres budskaber i LEGO.
- Brug til sidst 10 min. på, at de snakker i deres grupper om, hvordan de kunne bruge det, de har lavet, som inspiration til deres tale.

Del 1. SkoleGPT idéudvikling (30 min.)

- Eleverne skal nu få deres kreative tanker endnu mere op at flyve ved at "hacke" deres tale med SkoleGPT. Gennemgå vejledningen i bilag 12 og sæt dem i gang. Fortæl, at de skal pitche de ideer, de når frem til for hinanden, inden de går i gang med selve produktionen af deres taler. Giv dem bilag 13 "Det gode pitch", så de ved, hvad de skal være klar til.

Del 3. Pitch (15 min.)

- Lad eleverne pitche deres idéer for hinanden i grupperne. Skal de holde tale sammen med én eller flere andre, pitcher de deres bedste idéer i fællesskab. Eleverne skiftes til at pitche og give feedback. Giv dem, der lytter, til opgave at give feedback med afsæt i:

En ting, vi virkelig godt kunne lide, var.... fordi....

En ting, vi får lyst til at spørge om, er... fordi...

Dag 3: Bliv klar til at lave jeres taler

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: I disse lektioner skal eleverne blive helt klar til at producere alt, hvad der skal til, for at de kan lave og holde deres taler. Derfor skal de evaluere deres samarbejde i gruppen, så de får en god proces, og lave en koordineringsplan, så de har en plan for, hvem der gør hvad. Start lektionen med øvelsen "fra tekst til tale" – se bilag 14 og beskrivelsen nedenfor. Denne øvelse er sjov og skaber energi i klassen. Samtidig giver den eleverne indblik i de non-verbale virkemidler, man kan gøre brug af i en tale.

Del 1. Fra tekst til tale (45 min.)

- Eleverne skal skrive en lyntale ud fra en tekst om Verdensmål 4 (se bilag 14). Lad dem bruge ca. 15 min. på at hurtigskrive en tale, som de kan holde om emnet ud fra deres viden om den gode tales sprog og struktur, som I allerede har arbejdet med.

- Nu skal de holde deres taler for hinanden – med et benspænd, der har fokus på krop, hænder og stemmeføring. Saml klassen, så I står i en rundkreds – eller hvis de er mere trygge i deres grupper, så lad dem lave øvelsen sammen i grupperne. Giv dem et benspænd ad gangen og lad forskellige elever prøve sig frem, indtil alle har prøvet ét af virkemidlerne.
- Rund af med at samle op på, hvilken effekt de forskellige virkemidler har, når man holder en tale. I kan snakke om kropsholdning og hvordan det virker, når man krummer sig sammen eller retter sig op, om forskellige former for gestik (fx thumbs-up, OK-tegn, Stop-tegn, foldede hænder o.lign.), stemmeføring såsom tryk (emfase) og betydningen af volumen i forskellige rum og sammenhænge.

Sådan gør I:

Giv hver elev ét af disse benspænd, som har fokus på non-verbale virkemidler, når de skal læse deres hurtig-skriv-tale op (fra bilag 14).

Tryk-leg: Eleverne læser deres taler op og leger med at lægge tryk på forskellige ord. Det er som verbal akrobatik!

Gestik-show: Nu skal de lave et helt kropssprogsshow! Fra vilde armbevægelser til bittesmå fingerbevægelser – alt er tilladt.

Tempo-race: Eleverne skal tale som en snegl og som en racerbil. Hvem kan tale langsomst? Hvem kan tale hurtigst uden at snuble over ordene?

Volumen-rutsjebane: Fra hviskende mus til brølende løver – eleverne skal udforske alle lydniveauer! Det kan være svært at få dem til at råbe – bed evt. én om at gå udenfor døren, lukke den og så råbe talen igennem døren.

Stemme-leg: Hvis I har mere energi, så prøv at lege med forskellige stemmer. Kan de tale som en robot? En operasanger? En tegnefilmsfigur?

Del 2. Start – Stop – Fortsæt (20 min.)

- Lad grupperne evaluere deres samarbejde gennem de sidste par dage og justere, inden de går ind i den næste fase, hvor de skal være meget selvstyrende i deres gruppe
- Eleverne bruger metoden Start – Stop – Fortsæt (se elevark 15) til at evaluere deres samarbejde i gruppen. Denne metode bruges til evaluering og feedback og fokuserer på, hvad man bør starte, stoppe og fortsætte med at gøre, når man samarbejder om et projekt. Eleverne lærer at lave en struktureret evaluering, der belyser styrker og udfordringer.

Del 3. Koordineringsplanen (25 min.)

- Eleverne udfylder koordineringsplanen (bilag 16) til at få overblik over deres arbejde i de kommende dage og hvem, der gør hvad. Metoden hjælper eleverne med at koordinere deres samarbejde om en afgrænset opgave. Den træner dem i at analysere arbejdsprocessen og lave klare aftaler om, hvad der skal gøres, hvem der gør hvad og hvornår.

Koordineringsplanen trin for trin:

1. Eleverne starter med at tale om HVAD, der skal gøres. De kan notere det ned i stikord. Skriv et stikord pr. linje.
2. Eleverne aftaler HVEM, der gør hvad. Og skriver navne ud for opgaverne.
3. De aftaler HVORNÅR, det skal gøres, dvs. hvad gør de først, og hvad gøres efterfølgende.

Dag 4: Produktion af jeres taler til verden

Tidsforbrug: 6 lektioner

Beskrivelse: Eleverne skaber, øver og evt. optager deres taler. Stil materialer til rådighed til produktion af visuelle virkemidler og giv dem mulighed for at optage og redigere video. Materialer fra Guatemala som kan stilles til rådighed: <https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/foto-og-film-til-fri-brug-2025/>. Vær klar til at hjælpe og coache eleverne videre, hvis de sidder fast. Midt på dagen kan I bruge metoden "Opponentgrupper" til at give peerfeedback på talerne. Hvis nogen har brug for en pause eller ekstraopgave, kan de løse et escape-room med udgangspunkt i Ronis historie: <https://heleverdeniskole.dk/til-laereren/loes-escape-rooms/> (Det ligger nederst på siden).

Opponentgrupper

Opponentgrupper er en metode, hvor eleverne i projektet opdeles i mindre grupper, der har til opgave at give konstruktiv kritik og feedback på hinandens arbejde.

Formålet er at:

1. Fremme kritisk tænkning og analyse
2. Forbedre kvaliteten af det præsenterede arbejde
3. Udvikle evnen til at give og modtage feedback
4. Skabe en dybere forståelse for emnet gennem diskussion

Processen fungerer sådan:

1. Gruppe A præsenterer deres arbejde
2. Gruppe B (opponentgruppen) giver detaljeret feedback, stiller spørgsmål og kommer med forbedringsforslag
3. Der åbnes for diskussion mellem grupperne
4. Rollerne byttes, så Gruppe B præsenterer, og Gruppe A bliver opponenter

Brug evt. to stjerner og et ønske (se Dag 5) eller Start – Stop – Fortsæt fra dagen før som ramme for feedbacken. Metoden hjælper deltagerne med at se deres arbejde fra nye vinkler og forbedre deres kommunikations- og samarbejdsevner.

Dag 5: Generalprøve

Tidsforbrug: 2 - 4 lektioner

Beskrivelse: Hold generalprøve på elevernes taler, hvor alle får lov til at vise det frem, de har lavet. Iscenesæt evt. rummet med lys, podie og mulighed for virkelig at leve sig ind i fremlæggelserne.

Dag 5: Evaluering

Tidsforbrug: 1 lektion

Beskrivelse: Eleverne evaluerer samarbejdet i gruppen og hele ugens forløb i klassen. I kan vælge at holde evalueringen før eller efter ferniseringen. Hvis I ønsker at lave evaluering efter ferniseringen, vil det være en fordel at rykke den til næste skoledag.

Del 1. Tak for samarbejdet (20 min.)

- Lad grupperne evaluere deres samarbejde ved igen at bruge Start – Stop – Fortsæt, men indlæg en uformel afslutningsproces, hvor de tager et gruppebillede,

og hvor hvert teammedlem tilføjer et ord til billedet, der symboliserer, hvad de takker for.

Del 2. To stjerner og et ønske (25 min)

- Lav også en klasseevaluering, som retter sig mod forløbet som helhed. Brug metoden: To stjerner og et ønske. Lad evt. et par elever dele deres evaluering, men ellers kan du indsamle dem og bruge dem til at justere på planlægningen fremadrettet.

Metode: To stjerner og et ønske

Eleverne giver feedback ved at give to stjerner til to ting, der overraskede dem positivt, og et ønske til en ting, de gerne vil ændre til en anden gang. Metoden træner elevernes evne til at vurdere og kan bruges til at give anerkendende feedback.

Fremgangsmåde:

1. Bed eleverne pege på to ting, der fungerede godt (stjerner), og én ting, der kan forbedres til en anden gang (ønske).
2. Eleverne deler deres feedback med hinanden.

Dag 5: Fremlæggelse, fernisering og udstilling: Vores taler til verden!

Tidsforbrug: 2 lektioner

Beskrivelse: Eleverne slutter projektet af med at fremlægge og vise deres taler for hinanden, elever fra andre klasser eller andre relevante modtagere, som I har inviteret. Talerne holdes af eleverne og udstilles evt. bagefter.

SEND JERES TALER til Hele Verden i Skole. Så sørger vi for, at jeres budskaber når frem til danske politikere. Vi viser alle de taler, vi har modtaget, frem på Aktionsdagen, som er en dag, hvor vi sætter spot på alles ret til god uddannelse. Talerne udstilles på Christiansborg Slotsplads, hvor Aktionsdagen finder sted. I har også mulighed for at melde jer til Aktionsdagen og holde jeres tale for de fremmødte på dagen. Læs mere om

Aktionsdagen og hvordan I tilmelder jer her: <https://heleverdeniskole.dk/det-kan-du-goere/danmark/vaer-med-i-aktionsugen-2025/>

Send jeres taler til:

Oxfam Danmark

Vesterbrogade 2B, 2. sal

1620 København K

Att: Hele Verden i Skole

